

Де на Донбасі можна знайти найбільш «медове місто»: історія та особливості Білосарайської коси

<https://donbas24.news/news/de-na-donbasi-mozna-znaiti-naibils-medove-misto-istoriya-ta-osoblivosti-bilosaraiskoyi-kosi>

10 липня 2022, неділя

Автор: Ольга Демідко (Маріуполь)

Автор: donbas24.news

*Білосарайська коса — село, розташоване в
Мангушському районі Донецької області,
що має багату історію і відрізняється
особливим мікрокліматом*

Не всім відомо, що в перекладі з тюркської мови Білосарайська коса означає «медове місто». Враховуючи всі переваги коси та особливості її розташування, село і справді стало для багатьох саме «медовим».

Історія Білосарайської коси

Історія коси¹ бере початок з середніх віків, тоді на території села розташовувалося місто Білгород. У XIII столітті монголо-татари захопили це місто. Пізніше син кримського хана Аділь Гірей заснував у 1577 році на території коси місто Балі-Сарай. Монголо-татари торгували там з генуезькими і венеціанськими купцями. Згодом торгівля затихла, й Білосарай, втративши своє значення, залишився всього лише невеликим селищем. Проте під час переселення греків в Приазов'я наприкінці XVIII століття ці землі по-

---

¹«Медове місто» Приазов'я, Ольга Демідко, mrpl.city, 31.08.2020, <https://mrpl.city/blogs/view/medove-misto-priazovya>, Internet Archive: https://archive.org/details/31_08_2020.olga_demidko.mrpl_city.medove_misto_priazovja

чали освоювати заново. **1835** рік вважають роком заснування села. На території коси розташований найстаріший маяк Північного Приазов'я. Вже 187 років вогонь маяка вказує кораблям заповітний шлях до берега. Цікаво, що всередині маяка збережені старовинні круті сходи, двері з клеймом французькою мовою, що свідчить про те, що вони були виготовлені фірмою Ейфеля у Парижі в 1882 році.

Флора і фауна

Не дивно, що Білосарайську косу **називають**² островом середземноморської фауни і флори. На території коси розташовується орнітологічний заповідник (з 1995 року) та ландшафтний заказник АН України загальною площею 616 гектарів, який входить до національного природного парку «Меотида». Тут налічується близько 158 різновидів птахів, зокрема 25 з яких занесено до Черво-

---

²«Медове місто» Приазов'я, Ольга Демідко, mrpl.city, 31.08.2020,

<https://mrpl.city/blogs/view/medove-misto-priazovya>,

Internet Archive: https://archive.org/details/31_08_2020.olga_demidko.mrpl_city.medove_misto_priazovja

ної книги України: мартини, крижні, кулики, гуси, лебеді. У флорі заказника зареєстровано 217 видів рослин, серед яких і червонокнижні холодок коротколистий та тюльпан змієлистий.

Розваги на Білосарайській косі також доповнить екскурсія до термального радонового джерела. У місцевих мешканців та приїжджих популярна рибалка, оскільки прибережні води багаті на рибу.

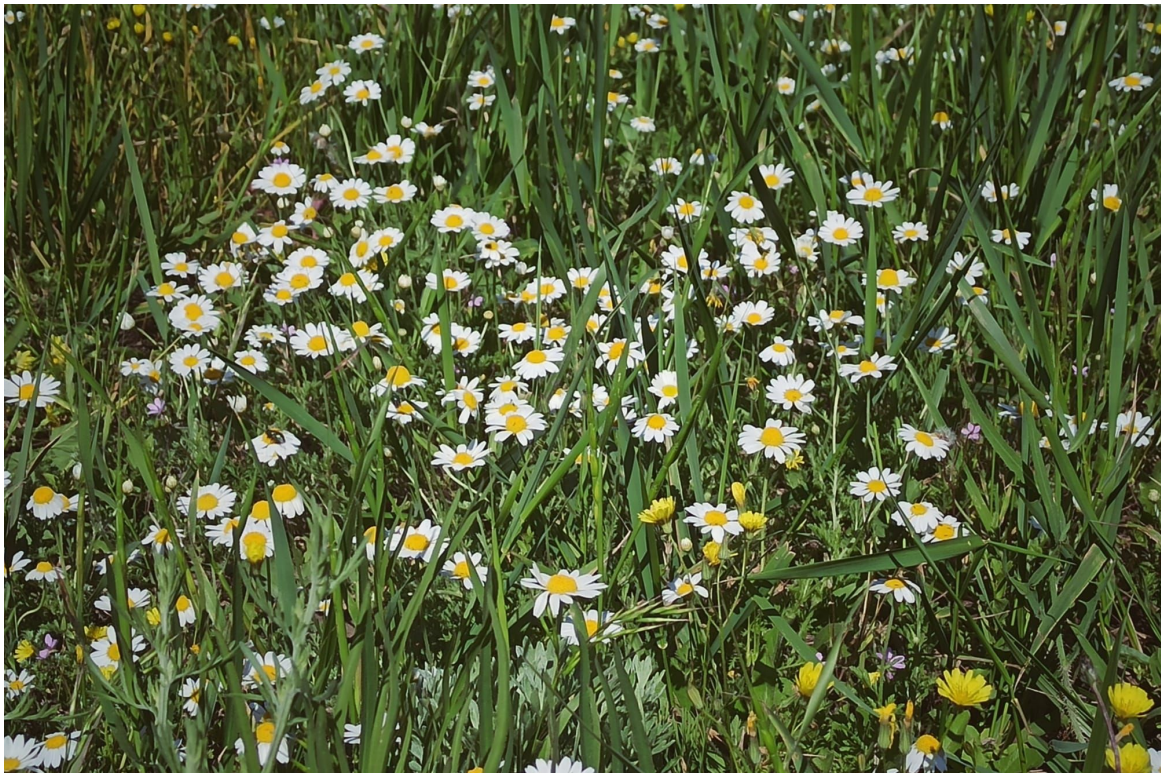

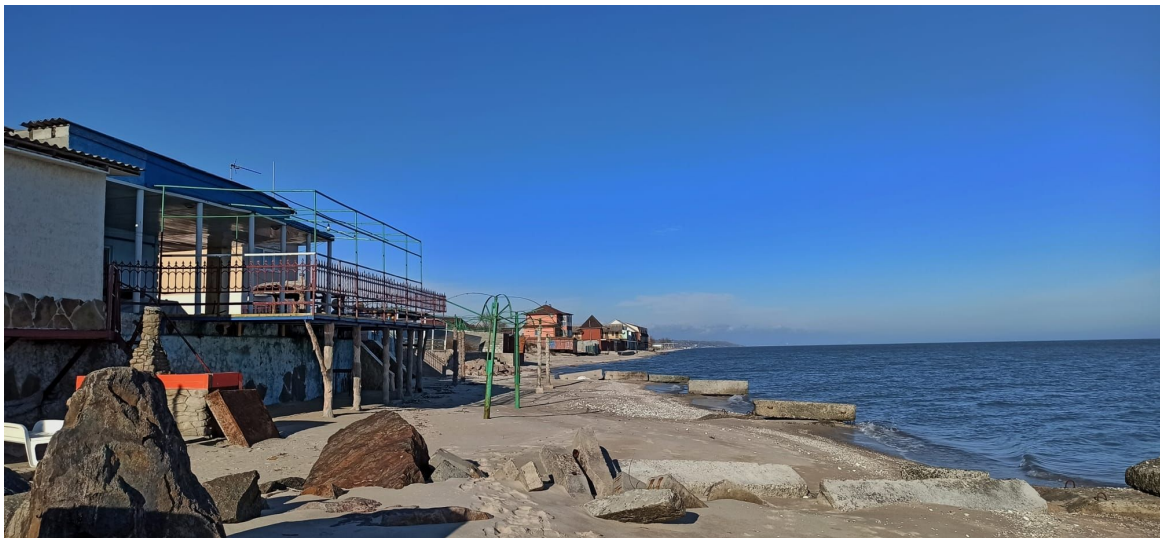
Мікроклімат Білосарайської коси

На думку жителів села, відпочивати на Білосарайці найкраще у травні та вересні, особливо для людей, що мають проблеми зі здо-

ров'ям, і для тих, хто не переносить спеку. Температура повітря в цей період помірна, а вода нагрівається до комфортної температури 20-23 С. Водночас в цей час небагато людей, тому пляжі чисті, велика кількість вільних місць в пансіонатах, дуже привабливі ціни та гарна погода.

Мікроклімат Білосарайської коси є дуже корисним для здоров'я, адже тут дивовижним чином злилися воєдино запах степів і моря, а повітря насичене озоном, бромом, йодом, різними солями та ефірними оліями. Дихати таким ароматом дуже корисно: морська вода віддає в повітря йод і озон, а трави — фітонциди, які вбивають шкідливі бактерії і дезінфікують легені, що дуже корисно для тих, хто страждає на бронхіальну астму, легеневі захворювання і часті ГРЗ.

Сучасна ситуація

По обидва боки центральної вулиці Білосарайської коси так багато приватних будинків, котеджів, пансіонатів і санаторіїв, що в нумерації будинків використовується практично весь алфавіт. Наразі в селі немає джерел прісної води, тому питна вода або привізена, або відфільтрована зі свердловини. На косі є ринок, кафе, магазини і сезонні атракціони. Також сьогодні село прикрашає безліч цікавих пам'ятників, присвячених історії та головним здобуткам коси. У селі працює декілька аптек і фельдшерський пункт

біля бази відпочинку «Наша дача». Неподалік від пошти працює дитячий зоопарк, в якому можна побачити африканських страусів, осликів, зайців, єнотів, куниць, нутрій, лисиць, камерунських коз, африканських кур, в'єтнамських поросят. На території зоопарку розташовані батут та гойдалки, на яких діти можуть безкоштовно покататися. Господарі зоопарку дбайливо піклуються про всіх тварин, пам'ятаючи, що для багатьох з них вони стали тимчасовою домівкою.

Відпочивальників на косі завжди багато. Тут Азовське море неглибоке, вода добре прогрівається, тому місце приваблює передусім сім'ї з дітьми. Ціни відпочинку в пансіонатах зовсім різні. Все залежить від рівня комфорту та побажань туристів. Просторі піщані пляжі, тепле море і особливий мікроклімат завжди приваблюватимуть своєю унікальністю та самобутністю. Наразі Білосарайська коса перебуває під повною окупацією, але сподіваємося, що найближчим часом ситуація зміниться і це чудове «медове місто» повернеться під юрисдикцію України.

Нагадаємо, раніше Донбас24 розповідав *про таємниці та легенди, які зберігає Азовське море*.³

ФОТО: фотографині Олени Сугак та з відкритих джерел.

---

³Які таємниці та легенди зберігає Азовське море, Ольга Демідко, donbas24.news, 09.07.2022, <https://donbas24.news/news/yaki-tajemnici-ta-legendi-zberigaje-azovske-more>,

Internet Archive: https://archive.org/details/09_07_2022.olga_demidko.donbas24.tajemnyci_legendy_azovske_more

Про автора

Ольга Демідко

історик, викладач, екскурсовод, громадська діячка Маріуполя.

В 2013 році закінчила Маріупольський державний університет, магістр історії.

Працювала вчителем історії у СШ № 66, телеведучою Маріупольського телебачення, на посаді асистента кафедри соціальних комунікацій Маріупольського державного університету.

Координаторка проектів «Маріуполь – це Україна», «Малюємо заради миру», «Маріуполь туристичний». З 2017 р. – голова арт-центру «Театр всередині тебе». Здобула **науковий ступінь кандидата історичних наук** (прирівнюється до диплома доктора філософії). Наразі доцент кафедри культурології Маріупольського державного університету, який тимчасово розташувався у Київському національному університеті будівництва і архітектури.

Є автором більше ніж 200 публікацій наукового та публіцистичного стилю та монографії **«Ілюстрована історія театральної культури Маріуполя»** (2017 р.); а також редактором і упорядником декількох маріупольських видань, спрямованих на підтримку талановитої молоді Маріуполя: «Альманах конкурсних робіт учнівської та студентської молоді загальноміського конкурсу „Маріуполь – це Україна“» (2016 р.); Маріупольська розмальовка «Розфарбуй місто» (2016 р.); Збірка творчих робіт маріупольців «Мелодії незримих почуттів» (2016 р.).

Фейсбук: **Olga Demidko**

Блог: <https://mrpl.city/blogs/olga-demidko>

Ольга Демідко - публікації (Репозитарій МДУ)

Ольга Демідко - публікації (Інтернет-Архів)

Ольга Демідко - публікації (Google Scholar)

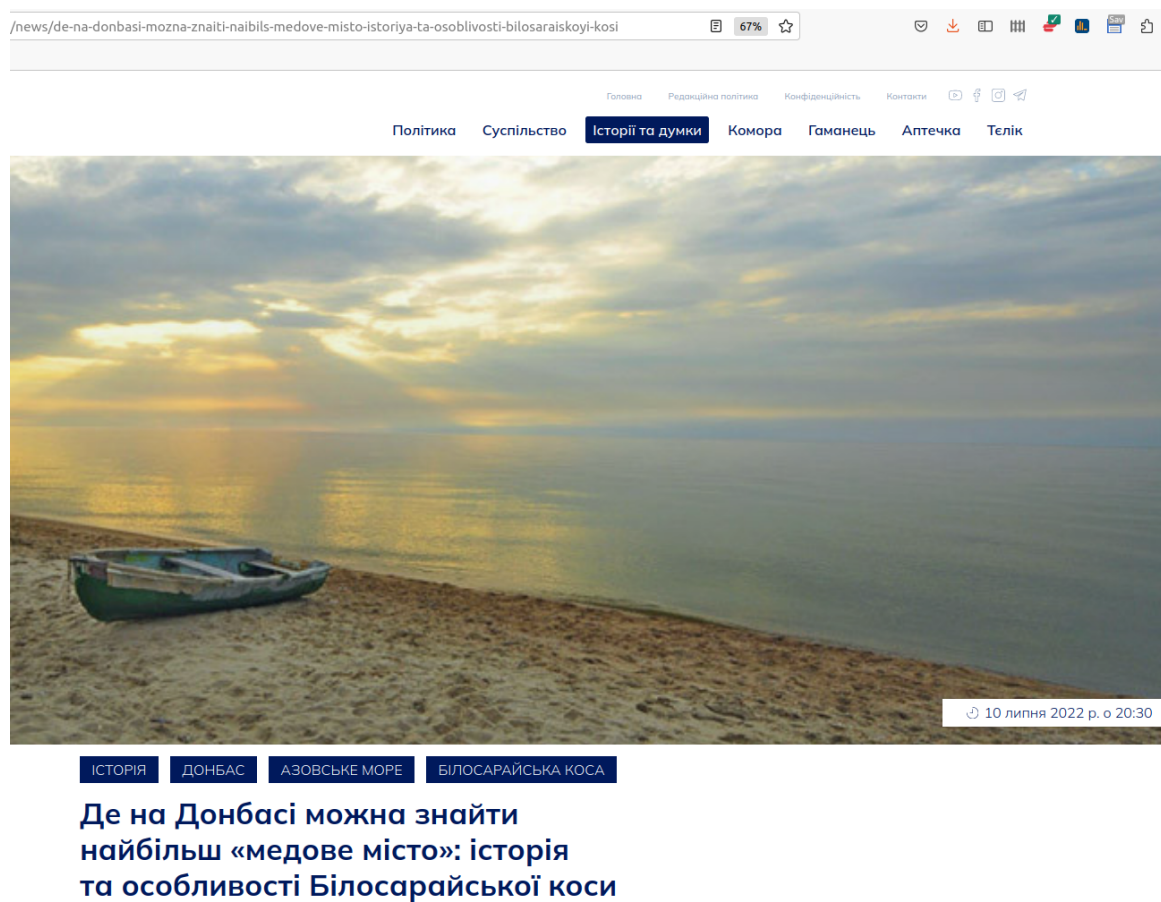
Ольга Олександрівна Демідко

кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології

Маріупольський університет

Преображенська 6, місто Київ 03037

Скріншот - Оригінал

(1)

vs/de-na-donbasi-mozna-znaiti-naibils-medove-misto-istoriya-ta-osoblivosti-bilosaraiskoyi-kosi

ІСТОРІЯ

ДОНБАС

АЗОВСЬКЕ МОРЕ

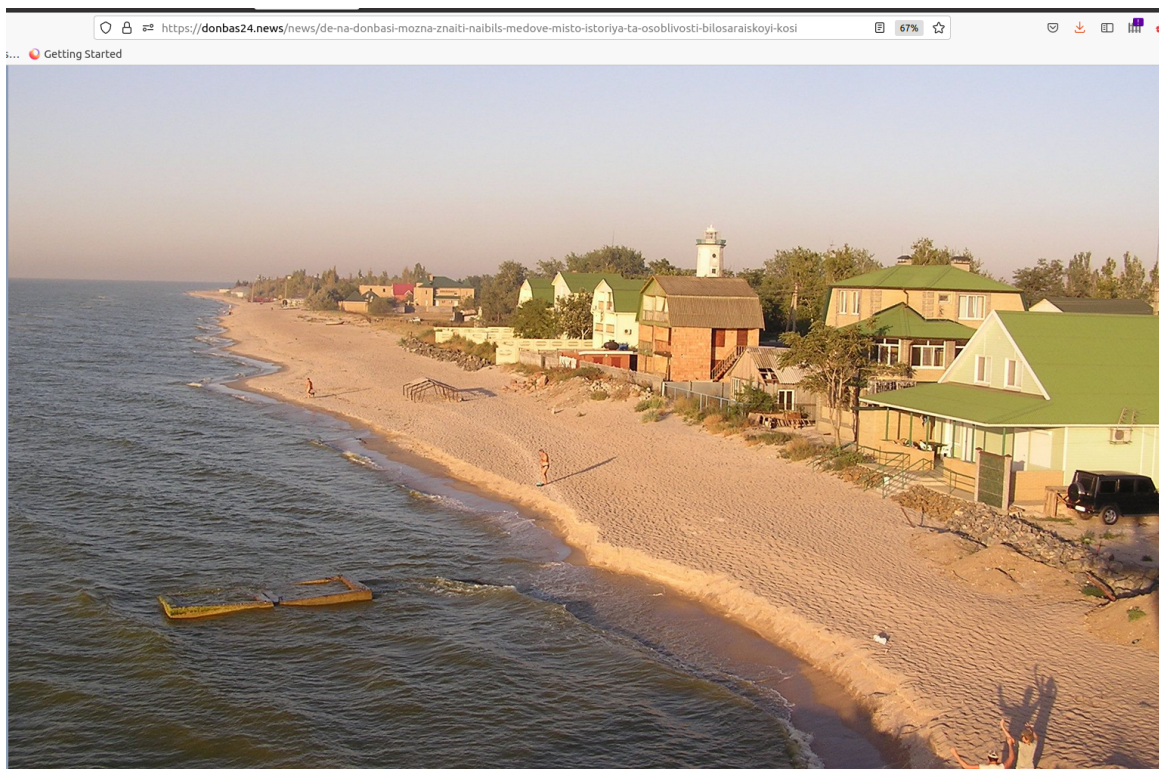
БІЛОСАРАЙСЬКА КОСА

Де на Донбасі можна знайти найбільш «медове місто»: історія та особливості Білосарайської коси

Білосарайська коса — село, розташоване в Мангушському районі Донецької області, що має багату історію і відрізняється особливим мікрокліматом

Не всім відомо, що в перекладі з тюркської мови Білосарайська коса означає «медове місто». Враховуючи всі переваги коси та особливості її розташування, село і справді стало для багатьох саме «медовим».

(2)

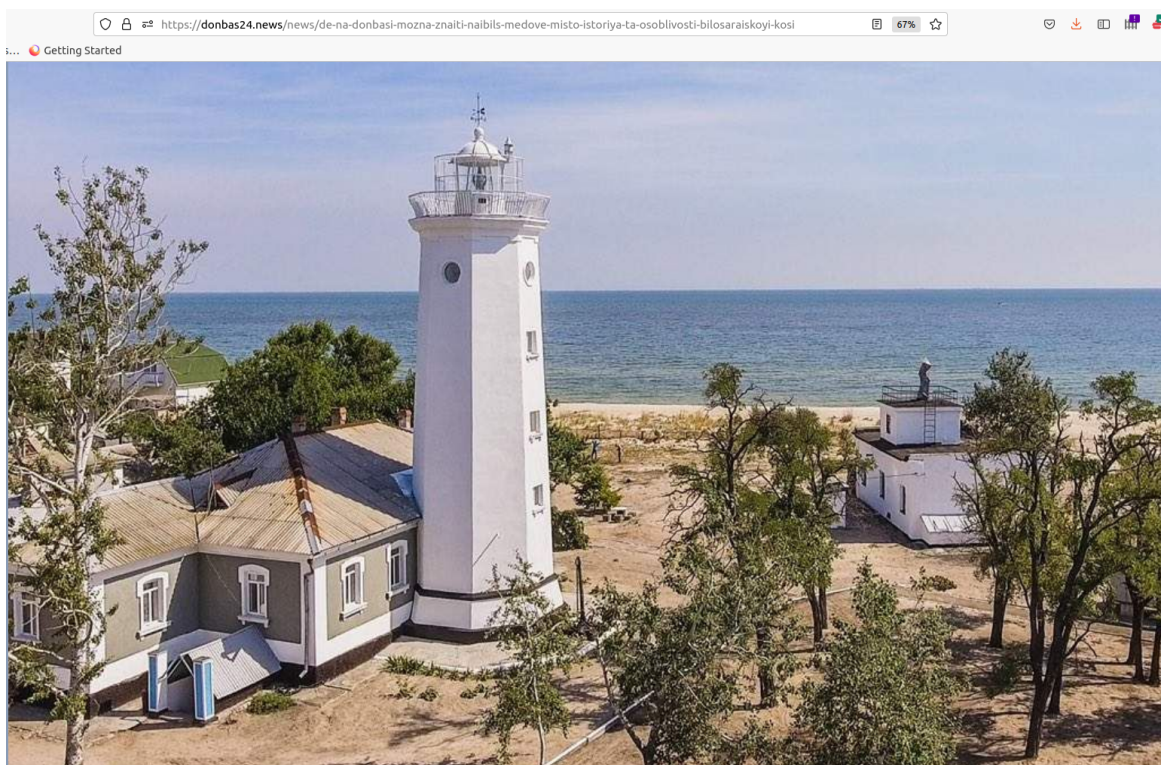
(3)

/de-na-donbasi-mozna-znaiti-naibils-medove-misto-istoriya-ta-osoblivosti-bilosaraiskoyi-kosi

Історія Білосарайської коси

Історія коси бере початок з середніх віків, тоді на території села розташовувалося місто Білгород. У XIII столітті монголо-татари захопили це місто. Пізніше син кримського хана Аділь Гірей заснував у 1577 році на території коси місто Балі-Сарай. Монголо-татари торгували там з генуезькими і венеціанськими купцями. Згодом торгівля зтихла, й Білосарай, втративши своє значення, залишився всього лише невеликим селищем. Проте під час переселення греків в Приазов'я наприкінці XVIII століття ці землі почали освоювати заново. 1835 рік вважають роком заснування села. На території коси розташований найстаріший маяк Північного Приазов'я. Вже 187 років вогонь маяка вказує кораблям заповітний шлях до берега. Цікаво, що всередині маяка збережені старовинні круті сходи, двері з клеймом французькою мовою, що свідчить про те, що вони були виготовлені фірмою Ейфеля у Парижі в 1882 році.

(4)

(5)

---

de-na-donbasi-mozna-znaiti-naibils-medove-misto-istoriya-ta-osoblivosti-bilosaraiskoyi-kosi

---

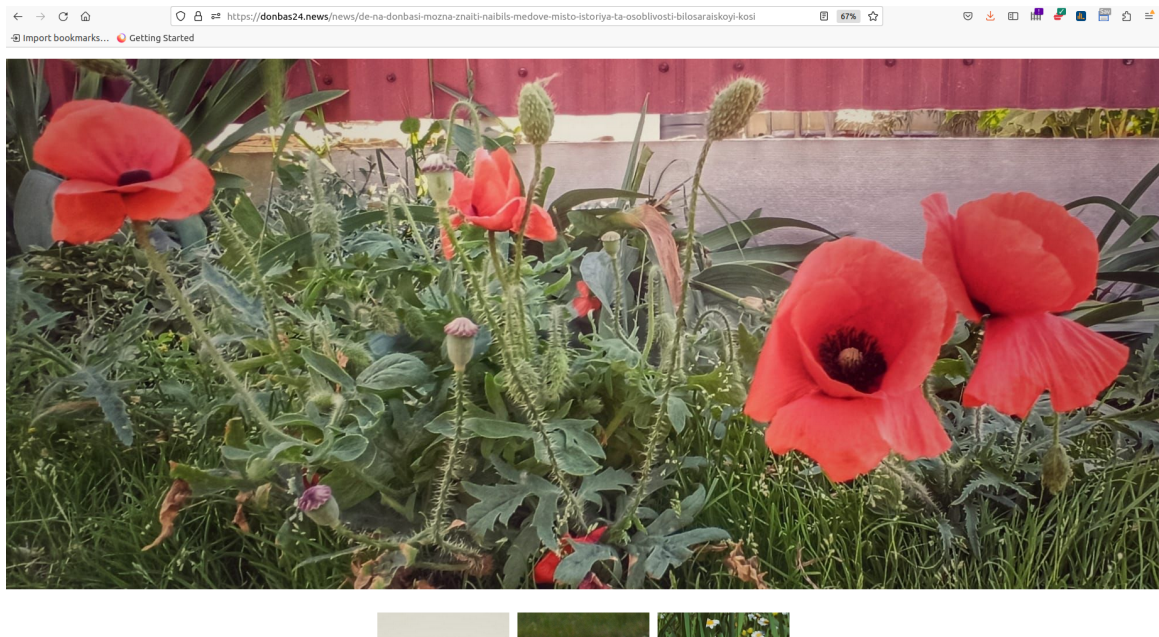
Флора і фауна

Не дивно, що Білосарайську косу **називають** островом середземноморської фауни і флори. На території коси розташовується орнітологічний заповідник (з 1995 року) та ландшафтний заказник АН України загальною площею 616 гектарів, який входить до національного природного парку «Меотида». Тут налічується близько 158 різновидів птахів, зокрема 25 з яких занесено до Червоної книги України: мартини, крижні, кулики, гуси, лебеді. У флорі заказника зареєстровано 217 видів рослин, серед яких і червонокнижні холодок коротколистий та тюльпан змієлистий.

Розваги на Білосарайській косі також доповнить екскурсія до термального радонового джерела. У місцевих мешканців та приїжджих популярна рибалка, оскільки прибережні води багаті на рибу.

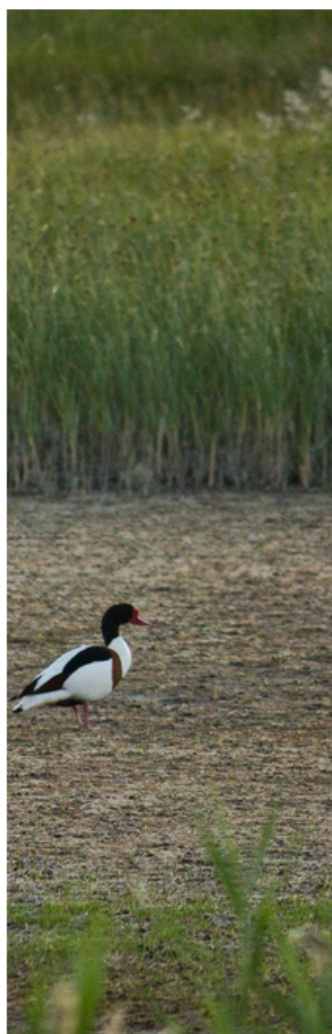
(6)

(7)

de-na-donbasi-mozna-znaiti-naibils-medove-misto-istoriya-ta-osoblivosti-bilosaraiskoyi-kosi

Мікроклімат Білосарайської коси

На думку жителів села, відпочивати на Білосарайці найкраще у травні та вересні, особливо для людей, що мають проблеми зі здоров'ям, і для тих, хто не переносить спеку. Температура повітря в цей період помірною, а вода нагрівається до комфортної температури 20–23 °C. Водночас в цей час небагато людей, тому пляжі чисті, велика кількість вільних місць в пансіонатах, дуже привабливі ціни та гарна погода.

(8)

ews/de-na-donbasi-mozna-znaiti-naibils-medove-misto-istoriya-ta-osoblivosti-bilosaraiskoyi-kosi

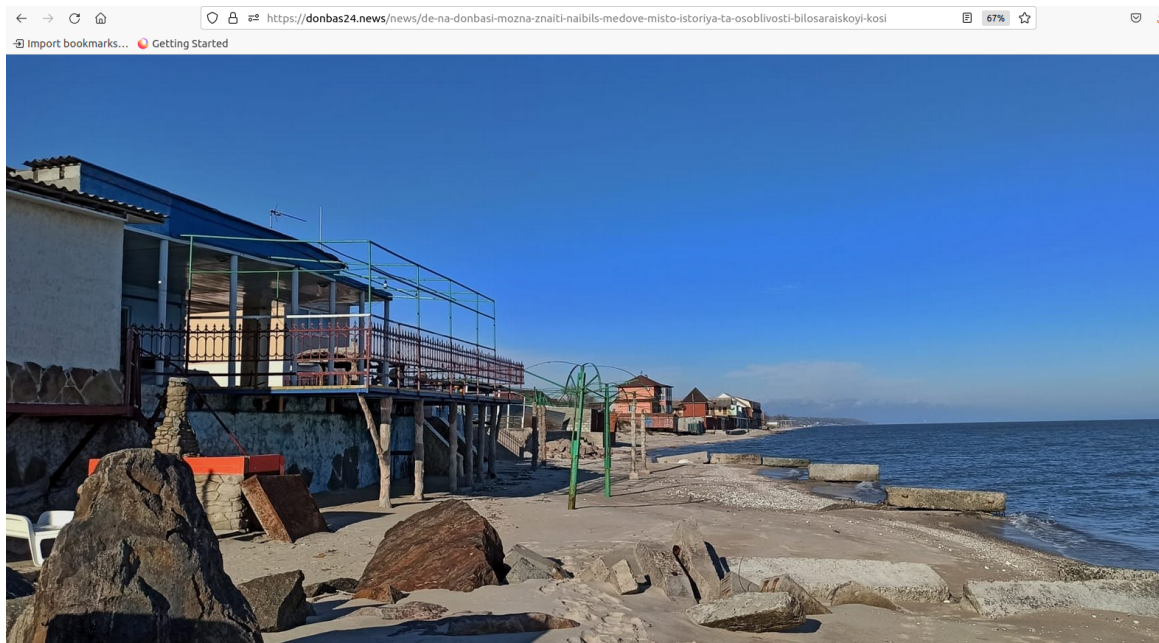
67%

Мікроклімат Білосарайської коси

На думку жителів села, відпочивати на Білосарайці найкраще у травні та вересні, особливо для людей, що мають проблеми зі здоров'ям, і для тих, хто не переносить спеку. Температура повітря в цей період помірна, а вода нагрівається до комфортної температури 20–23 °C. Водночас в цей час небагато людей, тому пляжі чисті, велика кількість вільних місць в пансіонатах, дуже привабливі ціни та гарна погода.

Мікроклімат Білосарайської коси є дуже корисним для здоров'я, адже тут дивовижним чином злилися воедино запах степів і моря, а повітря насичене озоном, бромом, йодом, різними солями та ефірними оліями. Дихати таким ароматом дуже корисно: морська вода віддає в повітря йод і озон, а трави — фітонциди, які вбивають шкідливі бактерії і дезінфікують легені, що дуже корисно для тих, хто страждає на бронхіальну астму, легеневі захворювання і часті ГРЗ.

(9)

Сучасна ситуація

По обидва боки центральної вулиці Білосарайської коси так багато приватних будинків, котеджів, пансіонатів і санаторіїв, що в нумерації будинків

(10)

:-na-donbasi-mozna-znaiti-naibils-medove-misto-istoriya-ta-osoblivosti-bilosaraiskoyi-kosi

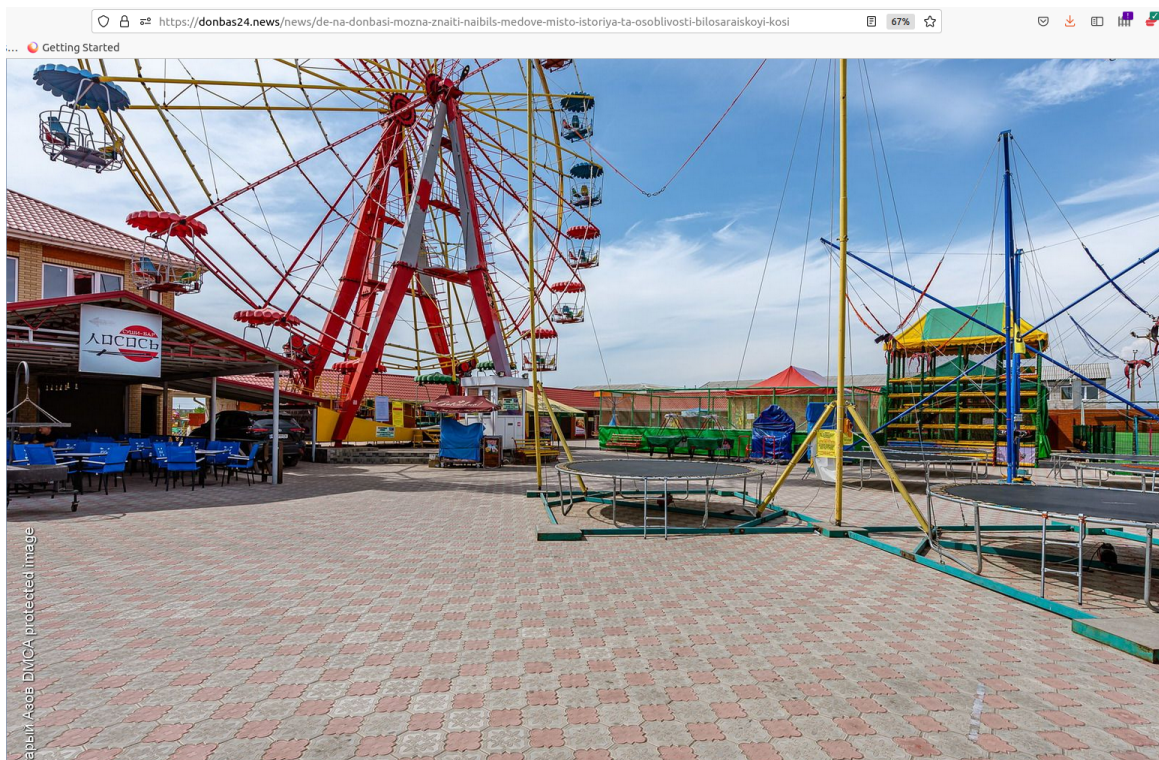
Сучасна ситуація

По обидва боки центральної вулиці Білосарайської коси так багато приватних будинків, котеджів, пансіонатів і санаторіїв, що в нумерації будинків використовується практично весь алфавіт. Наразі в селі немає джерел прісної води, тому питна вода або привізена, або відфільтрована зі свердловини. На косі є ринок, кафе, магазини і сезонні атракціони. Також сьогодні село прикрашає безліч цікавих пам'ятників, присвячених історії та головним здобуткам коси. У селі працює декілька аптек і фельдшерський пункт біля бази відпочинку «Наша дача». Неподалік від пошти працює дитячий зоопарк, в якому можна побачити африканських страусів, осликів, зайців, єнотів, куниць, нутрій, лисиць, камерунських коз, африканських кур, в'єтнамських поросят. На території зоопарку розташовані батут та гойдалки, на яких діти можуть безкоштовно покататися. Господарі зоопарку дбайливо піклуються про всіх тварин, пам'ятаючи, що для багатьох з них вони стали тимчасовою домівкою.

Відпочивальників на косі завжди багато. Тут Азовське море неглибоке, вода добре прогрівається, тому місце приваблює передусім сім'ї з дітьми. Ціни відпочинку в пансіонатах зовсім різні. Все залежить від рівня комфорту та побажань туристів. Просторі піщані пляжі, тепле море і особливий мікроклімат завжди приваблюватимуть своєю унікальністю та самобутністю. Наразі Білосарайська коса перебуває під повною окупацією, але сподіваємося, що найближчим часом ситуація зміниться і це чудове «медове місто» повернеться під юрисдикцію України.

(11)

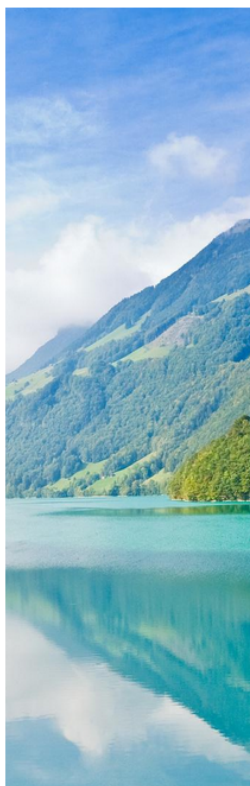

(12)

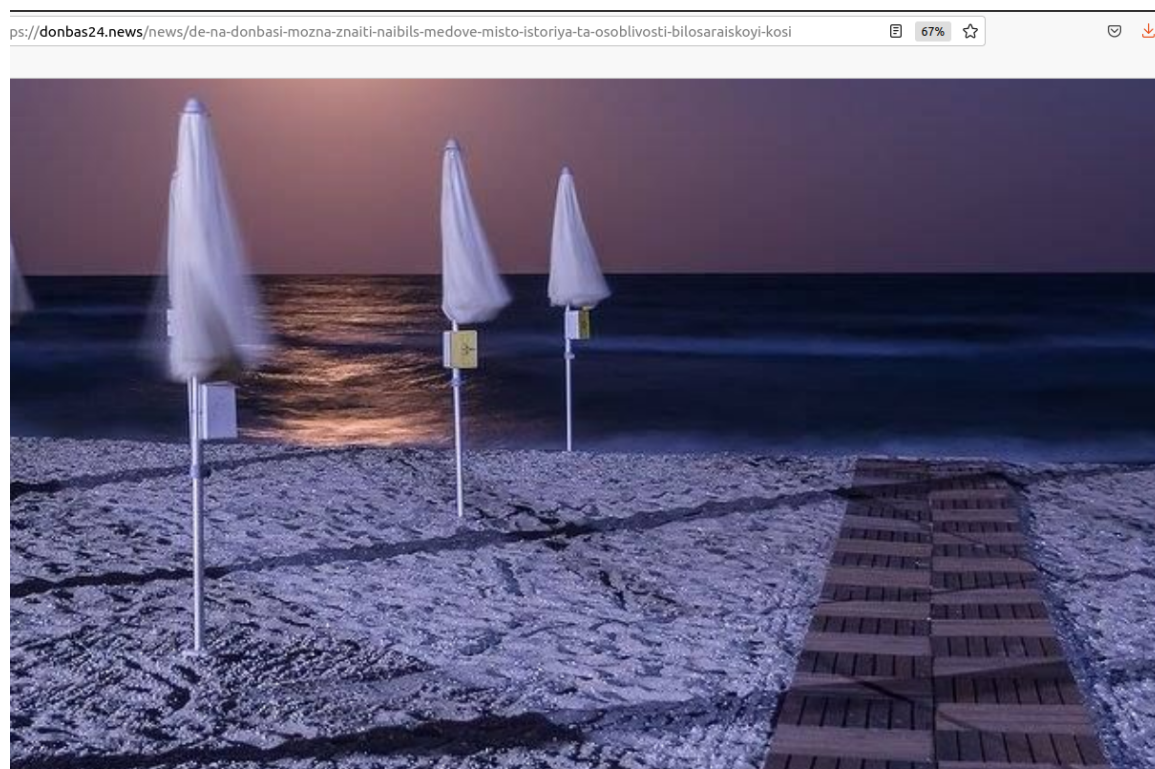

ews/news/de-na-donbasi-mozna-znaiti-naibils-medove-misto-istoriya-ta-osoblivosti-bilosaraiskoyi-kosi

67%

(13)

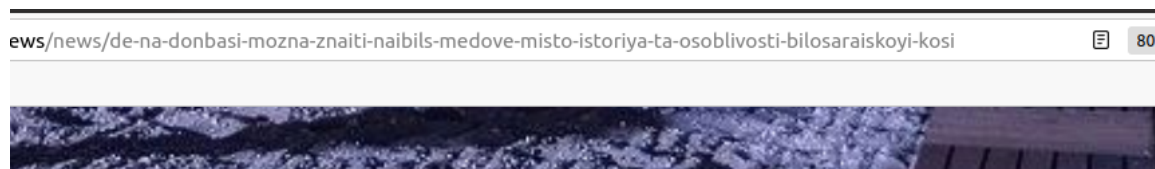
Нагадаємо, раніше Донбас24 розповідав [про таємниці та легенди, які зберігає Азовське море.](#)

ФОТО: фотографині Олени Сугак та з відкритих джерел.

Демідко Ольга

(14)

Нагадаємо, раніше Донбас24 розповідав [про таємниці та легенди, які зберігає Азовське море.](#)

ФОТО: фотографині Олени Сугак та з відкритих джерел.

Демідко Ольга

♡ 5   ♡ 0

(15)